

Stavebné sporenie prináša úžitok spoločnosti a štátu

I. Béreš: zdravá ekonomika potrebuje úspešné banky – a zisk nie je zločin

Stavebné sporenie na Slovensku v súčasnosti prežíva jedno z lepsích období. Banky ako odvetvie však až tak veľmi nie. Prinášame rozhovor s predsedom predstavenstva Prvej stavebnej sporiteľne Imrichom Bérešom.

- Ako by ste v súčasnosti charakterizovali vzťah medzi vládou a bankami? Od minulého roka je v platnosti bankový odvod, ktorého zavedenie sprevádzal veľký nesúhlas...

V politike platí, že keď sa nepriateľ nenajde, tak sa nepriateľ určí. Banky boli určené za nepriateľa číslo jeden. To však nielen na Slovensku, ale vo všeobecnosti. Na bankách sa skúša všeličo a vinia ich z rozpútania hospodárskej krízy.

Európske banky za krízu nemôžu, tak prečo z nich EÚ robí triedneho nepriateľa?

Nesúhlasím s tým, pretože banky sú krvou hospodárstva. Ak nefungujú dobre, tak sa ani ekonomika nerozvija. Treba preto vždy hľadať rozumnú mieru kompromisu. Zisk v ktoromkoľvek odvetví sa však nesmie považovať za trestný čin.

- Zhoršili sa podmienky na podnikanie bank?

Určite áno. Vedia to ku koncentrácií bankového dohľadu a zbytočnej byrokracie. Prijímanú sa stovky analytikov na úrovni Európskej centrálnej banky, ktorých úlohou bude kontrolovať už aj tak kontrolované. Až 85 percent bankového sektora v Európe nebude kontrolovať národný, ale európsky bankový dohľad. Spôsob dohľadu banských skomplikuje a vidíme to ako zbytočný byrokratický krok.

Imrich Béreš

- S akým úspechom sa podľa vás s krízou vysporiadala EÚ, keď zachraňovala štáty ako Grécko, Portugalsko, Írsko alebo Španielsko?

Dalo sa to riešiť aj iným spôsobom. Kedysi sa verilo tomu, že štát nemôže zbankrotovať a že štátne cenné papiere sú najistejšou možnosťou.

Nový dohľad v EÚ: najímajú sa stovky analytikov, ktorí budú kontrolovať už aj tak kontrolované.

investičiou. Problém však bol politický a kapitálový. V Grécku mali veľké európske štáty ako Nemecko, Francúzsko, Veľká Británia svoje investície, ktoré potrebovali ochrániť, a zároveň tam pôsobili aj ich financujúce banky. Ak by európski politici nechali padnúť tieto banky, tak by to malo pre nich negatívny vnútropolitický dôsledok.

- Cieľom tohto opatrenia bola prevencia, aby už nedošlo ku kríze ako v roku 2009. Splní to tento cieľ?
- Na Slovensku bola na tému Grécka veľká politická diskusia, ktorá vyvrcholila pádom vlády na takzvanom eurovale. Pomohli podľa vás európske stabilizačné mechanizmy vyriešiť krízu?

Áno, pomohli. No pre jednotlivé štáty to bol logický záväzok. Keď ste raz členom nejakého klubu, musíte plniť jeho pravidlá hry – či už v dobrém alebo v zlom.

- Vo všeobecnosti prevláda názor, že za finančnou krízou z rokov 2008 – 2009 sú banky. Čo si myslíte vy?

Áno, bolo to správne a rozumné rozhodnutie.

- Ako ovplyvnilo euro stavebné sporenie?

Nijako. Stavebné sporenie je uzavretý systém v rámci svojho teritória. Nie sú závisli od finančných trhov a indexov. Kolko peňazi vyberieme, toľko aj počíciame. Na nás ekonomická kríza – odhliadnuc od krízy v stavebnictve – nemá až taký vplyv ako na komerčné banky.

- Stavebné sporenie je na Slovensku viac ako dvadsať rokov. Počas tejto doby prekonalo rôzne obdobia, keď hrozilo zrušenie inštitútu takzvaných priateľských sporiteľov, došlo k znižovaniu štátnej prémie – ale zažilo aj roky rozmachu tohto systému. Ako je na tom v súčasnosti?

Máte pravdu v tom, že sme za dvadsať rokov prekonali rôzne výkyvy. Zaznamenali sme šestnásť legislatívnych zmien; niektoré boli pozitívne, iné zasa negatívne. Medzi pozitívne patrí to, že štátnej prémie sa začala vypočítavať matematickým vzorcom a prestala byť predmetom politického kupčenia. Pozitívne hodnotím aj fakt, že právnické osoby majú tiež nárok na štátnej prémii. Boli aj rôzne ataky, ktoré sme ustáli, a vždy zvádzali zdravý rozum nad politickými ambíciami. Štát plati ročne približne 40 miliónov eur ako štátnej prémie. To však nie sú peniaze stavebných sporiteľí, ale patria ich klientom. V súčasnosti je teda stavebné sporenie stabilné. Každé euro, ktoré štát poskytne na stavebné sporenie, mu prináša vo forme daní a odvodov až šesťnásobok späť.

- Je nastavenie štátnej prémie dostatočne zaujímavé a motivujúce pre sporiteľov?

Vedeli by sme si predstaviť aj vyššiu podporu, ale akceptujeme matematický systém výpočtu štátnej prémie. Potom to vychádza niekedy výhodnejšie viac a niekedy menej. Nastavenie je však korektné a féróvé.

- Úrokové sadzby na bežné sporenie sú v súčasnosti na trhu nízke. Dokáže tento stav využiť stavebné sporenie?

Stavebné sporenie je uzavretý systém z hľadiska príspunu finančných zdrojov. V súčasnosti je jeho zhodnotenie výhodnejšie ako úročenie terminovaných vkladov.

- Cítíte to aj na záujme o stavebné sporenie?

Konkurencia na trhu je obrovská. Komerčné banky majú pretlak hotovostných peňazí, lebo úrokové sadzby sú takmer nulové. Musia ich však investovať, aby na nich zarobili. Najlepšou možnosťou sú úvery, kde na maržach zarábajú a vytvárajú väčšiu časť zisku. V tejto sfére sú pre nás komerčné banky tvrdou konkurenčiou. Na vkladoch to nie je až tak vidno.

- Nedávno zverejnený prieskum ukázal zdanlivý paradox. Západná, lepšie zarábajúca polovica Slovenska spori menej ako chudobnejší východ. Vidno podobné správanie aj pri stavebnom sporenií?

Áno. Čím viac na východ, tým viac sú ľudia ochotní sporiť a brať si menej úverov a v nižších

sumách. Bratislava a okolie spori minimálne, no vo väčšej miere berie úvery vo vyšších sumách.

- Prečo to tak je?

Súvisí to so životou úrovňou. V Bratislave je nízka nezamestnanosť a mzdy sú výrazne vyššie oproti priemeru. Ľudia preto investujú do kúpy nehnuteľnosti, bytov či domov alebo do spotrebnej. Na východe majú ľudia mentalitu takú, že si odkladajú na horšie časy. Úvery využívajú potom predovšetkým na rekonštrukcie.

- Na Slovensku je, na rozdiel od západnej Európy, omnoho vyššia potreba vlastniť nehnuteľnosť. Je tu viac ako 90-percentný podiel ich súkromného vlastníctva. Má preto zmysel u nás rozvíjať sektor nájomného bývania?

Sme jednoducho „mantinelisti“. Zo stopercentného vlastníctva štátneho a družstevného za sociálizmu sme spravili 96-percentné súkromné

v legislative. Museli by sme zmeniť viac ako dve desiatky zákonov, aby sa dalo realizovať nájomné a nie sociálne bývanie. Štát musí stanoviť podmienky pre investorov, aby išli do tohto podnikania, pretože ide o zdroje s dlhšou dobou návratnosti. Určite by ich mohol motivať daňovými alebo odvodovými výhodami.

- Takýto projekt ste navrhli vláde pred niekoľkými rokmi. Zaznamenali ste nejaký posun, alebo je to stále v rovine, že treba zmeniť desiatky zákonov?

Snažíme sa vytvárať tlak, aby sa tým exekutiva zaoberala. Lenže pre nu to nie je priorita.

- Čo by sa muselo urobiť najskôr?

Vláda sa musí rozhodnúť, že tento segment podporí, a formulovať, za akých podmienok, v dôvodej a dopadovej analýze.

- Kde vidíte stavebné sporenie o desať rokov?

Je to systém, ktorý pokojne môže alebo nemusí existovať. Závisí to od vizie a rozhodnutia štátu. No keď sa štát raz rozhodne podporovať bývanie stavebným sporením, mal by pri ňom zostať desiatky rokov a udržovať stabilné prostredie.

- Pre ktorú doterajšiu vládu to bola najväčšia priorita?

Bude to znieť paradoxne, ale hlavný a základný kameň stavebného sporenia postavil Vladimír Mečiar. Ako premiér sa rozhadol, že toto je dobrý systém a uvedieme ho na trh. Všetko ostatné v budúcnosti boli už len modifikácie.

Pripravila: TA
Foto: PSS, TASR

Stavebné sporenie je silný nástroj podpory rozvoja bývania.